

Asia: VN/9727/2025

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle vammaispalvelulain 2 §:n muuttamiseksi

Lausuntopyynnön kysymykset

1. Lausunnonantajan organisaatio

Järjestö

2. Auttaako elämänvaiheita koskeva säännös yhdessä säännöskohtaisten perusteluiden kanssa arvioimaan, milloin on kyse sellaisesta avun ja tuen tarpeesta, johon tulee vastata vammaispalvelulain mukaisin palveluin?

Kyllä osittain

Voit halutessasi perustella vastausta tai lisätä muutosehdotuksen

Reumaliiton näkemyksen mukaan elämänvaiheita koskeva säännös yhdessä säännöskohtaisen perustelun kanssa parantaa arviointia siitä, milloin kyseessä on vammaispalvelulain mukainen, välttämätön avun ja tuen tarve. Säännös auttaa erottamaan elämänvaiheisiin tavanomaisesti liittyvät tarpeet niistä, jotka johtuvat vammasta tai sairaudesta, ja ovat erityisiä sekä pitkäaikaisia. Tämä tarkennus tukee yksilön oikeusturvaa ja edistää yhdenvertaisuutta, koska se antaa viranomaisille selkeämmän ohjeistuksen lain soveltamisesta. Haasteena on kuitenkin edelleen elämänvaiheikäsitteen epätarkkuus ja tulkinnanvaraisuus, mikä voi johtaa epäyhdensuuntaiseen käytäntöön. Termin tarkempi määrittely olisi suositeltavaa.

3. Turvaako esitys vammaispalveluita aiemmin saaneiden vammaisten henkilöiden oikeuden saada vammaispalveluita myös ikääntyessä?

Kyllä osittain

Voit halutessasi perustella vastausta tai lisätä muutosehdotuksen

Esitys sisältää veloitteen huolehtia palveluiden jatkuvuudesta niissä tilanteissa, joissa vammainen henkilö on käyttänyt vammaispalveluita aiemmissa elämänvaiheissa. Tämä tarkoittaa, että vammaispalveluita aiemmin saaneet henkilöt voivat saada niitä myös ikääntyessään, mikä on tärkeää palvelujen saatavuuden ja yhdenvertaisuuden turvaamiseksi. On perusteltua, että toimintakyvyn mahdollinen nopeampi heikentyminen vamman seurauksena huomioidaan palvelujen

suunnittelussa. Toisaalta esityksessä nousee esiin epäselvyys siitä, onko palveluiden jatkuvuuden turvaaminen sidottu aiempaan vammaispalveluiden käyttöön, mikä voi johtaa oikeudellisesti ongelmalliseen tilanteeseen ja heikentää myöhemmin vammautuneiden henkilöiden yhdenvertaista kohtelua.

4. Täydentääkö elämänvaiheita koskeva säännösehdotus jo hyväksyttyä soveltamisalakokonaisuutta riittävästi sen turvaamiseksi, että vammaispalvelulaki säilyy erityislakina?

Kyllä

Voit halutessasi perustella vastausta tai lisätä muutosehdotuksen

Reumaliitosta säännösehdotus selkeyttää ja täydentää soveltamisalakokonaisuutta niin, että vammaispalvelulaki säilyy erityislakina. Se vahvistaa, että vammaispalvelut on tarkoitettu niille, joilla on vamman aiheuttama erityinen, välttämätön avun ja tuen tarve, joka poikkeaa elämänvaiheeseen tavanomaisesti liittyvästä tarpeesta. Tämä tarkoittaa lain soveltamisalaa ja auttaa erottelamaan vammaispalveluiden ja yleislain mukaiset palvelut, mikä on tärkeää lain erityisluonteen säilymisen ja palveluiden kohdentamisen ja resurssoinnin kannalta. Tunnistamme kuitenkin, että elämänvaiheen käsitteen epätarkkuus ja tulkinnanvaraisuus voivat edelleen aiheuttaa haasteita.

5. Mitä muuta haluat sanoa esityksestä?

Reumaliiton näkemyksen mukaan esitys selkeyttää vammaispalvelulain soveltamista erityisesti vahvistamalla lain erityislakiluonteen. Hallituksen päätös turvata tämä erityisasema on perusteltu ja parantaa lain käytännön toimivuutta. Vammaisuuden laajempi ja tarkempi määrittely helpottaisi kuitenkin sen arviointia, kenelle vammaispalvelut ovat tarkoitettuja.

Reumaliitto nostaa esiin myös huolia, jotka tulisi ottaa huomioon jatkovalmistelussa. Erityisesti lain yhdenmukainen soveltaminen koko maassa edellyttää selkeää ohjeistusta ja seuranta, jotta alueelliset erot eivät johda asiakkaiden eriarvoiseen kohteluun. Lisäksi elämänvaihekäsite on jäänyt esityksessä osin epämääräiseksi ja tulkinnanvaraiseksi.

Reumaliitto ehdottaa, että tämän käsitteen rinnalle tuotaisiin myös elämäntilanteen käsite, joka huomioi vammaisuuden usein koko elämän tai vuosikymmeniä jatkuvana olotilana, johon liittyy erityisiä, vamman aiheuttamia tarpeita. Tällöin voitaisiin paremmin tunnistaa ne tilanteet, joissa yksilö tarvitsee nimenomaan vammaispalvelulain mukaisia palveluita elämänvaiheesta riippumatta.

Mattila Maria
Suomen Reumaliitto ry